

Eduskunnan hallintovaliokunta 10.5.2017

Maire Ahopelto
kuntayhtymän johtaja
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
Pohjolankatu 13, 3.krs.
87100 Kajaani
puh. +358447773033
Maire.Ahopelto@kainuu.fi

Viite: Kuuleminen/HE 15/2017 vp

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Harvaan asutuilla alueilla esitys todennäköisesti tarkoittaa palveluiden keskittymistä entisestään, mikäli palvelutuotantoa ei voida kehittää entistä digitaalisemmaksi. Ikääntyvän väestön tilanne voi olla erityisen ongelmallinen, koska valmiudet digitaalisten palveluiden käyttöön ovat vähäiset. Ongelmallisuus korostuu niissä maakunnissa, joiden ikärakenne on vinoutunut (ikäntyneiden suhteellinen osuus suuri). On huomioitava riittävät resurssit, joilla erityisosaamista voidaan tarjota alueellisissa palvelupisteissä, asiakkaiden kotiin voidaan tarjota palveluita ja kehittää sähköisiä ja virtuaalipalveluita. Suurempien palvelukokonaisuuksien muodostaminen on järkevää vaativissa erityisosaamista tarvittavissa palveluissa esim. kehitysvammaisten hoito, jotka vaativat suljetun ympäristön. Tällä säädöksellä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se esitetyssä muodossaan kuitenkin mahdollistaa erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väljien kriteerien vuoksi. Palveluiden uudelleen järjestäminen integroimalla on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden ja ennen kaikkea saavutettavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamista.

Lakiluonnoksen mukaan erityistason sairaanhoidon lisäksi myös sosiaalihuollon erityisryhmien tai muiden vaativien sosiaalipalvelujen palvelutuotannon toteutus voidaan osoittaa asetuksella säädettävän maakunnan tehtäväksi.

Lakiluonnoksen 11 § 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi suurempiin kokonaisuuksiin koottuja palveluja koskevasta vastuusta ja päätösvallasta. Se maakunta, jonka tehtäväksi jokin palvelu on osoitettu, vastaisi mm. palvelun tarpeen, määrän ja laadun määrittelystä sekä palvelun tuottamistavasta. Muilla maakunnilla ei olisi päätösvaltaa keskitetyistä palveluista eivätkä ne saisi tuottaa tai hankkia muualta mainittuja palveluja. Muiden maakuntien ainoa vaikutusmahdollisuus keskitettyihin palveluihin olisi 16 §:n mukainen valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus. Maakuntien itsehallinnon näkökulmasta on ongelmallista, että maakunta ei voisi vaikuttaa keskitettäviin palveluihin, keskitettyjen palvelujen tuottamistapaan eikä palveluista aiheutuneisiin kustannuksiin. Tällä ratkaisulla järjestämisvastuu on erilainen eri maakunnilla ja tosiasiallinen järjestämisvastuu hämärtyy.

Postiosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Laskutusosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	Sähköposti: etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	Y-tunnus 2496986-0	Pankki: Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	Internet www.kainuu.fi
---	--	---	------------------------------	--	---

Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Yhteistyöalueen maakuntien keskenään solmima yhteistyösopimus on sinällään sopimusosapuolia sitova. Sitovuus ei ole perusteltua siltä osin kuin valtiolle on annettu toimivaltaa päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta lakiluonnoksen 18 §:n mukaisesti. Valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa eivät ole hyväksyttäviä maakunnan itsehallinnon toteutumisen kannalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee asiakaslähtöisen integraation toteutua peruspalveluiden ja erityispalveluiden (vertikaalinen integraatio) sekä sote-peruspalveluiden (horisontaalinen integraatio) ja maakunnan vastuulla olevien sote-palveluiden ja myös pääosin kuntien vastuulle jäävien hyvinvointipalveluiden välillä.

Asiakaslähtöinen integraatio ei toteudu riittävästi lakiesityksessä. Uudistuksen kokonaisuuteen liittyvät valinnanvapaus, monituottajamalli ja yhtiöittämisvelvoite vaarantavat integraation toteutumisen. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa hallinnollista ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palveluiden tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen. Integraation toteuttaminen tällaisessa kokonaisuudessa on erittäin vaikeaa ja hallinnollisesti työlästä. Toisaalta integraation toteutuminen on käytännössä täysin riippuvainen ohjauksen onnistumisesta. Integraation keskeinen edellytys on asiakas- ja potilastietojen hyödyntämisen varmistaminen.

Järjestämislain 62 §:ssä kuvattu rekisterin pitämisen määrittely ei täysimääräisesti tue integraation varmistamista yhteistyöalueella tai kansallisesti keskitettävien erityispalveluiden ja maakuntakohtaisten peruspalveluiden välillä. Tältä osin ehdotetaan vaihtoehtona arvioitavan maakuntien yhteistyöaluetasoisien tai kansallisen yhteisrekisterin mallia, joka tukisi paremmin maakuntarajat ylittäviä palvelutuotannon yhteistyömalleja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategisiin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Valtakunnalliset ja tarvittaessa erikseen kullekin maakunnalle asetettavat sosiaali- ja terveydenhuollon strategiset tavoitteet sekä ministeriön ja maakuntien neuvottelumenettely ovat riittäviä ohjausvälineitä. Valtiolla ei tule olla interventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Erityisen ongelmallista maakuntien itsehallinnon näkökulmasta on lakiluonnoksen 19 §:n (Palvelurakenteen, investointien ja tiedonhallinnan ohjaus) lisäksi 18 § (Valtioneuvoston toimivalta). Maakuntien toiminnan ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Maakuntien itsehallinnon toteuttaminen edellyttää järjestämislakiluonnoksen 18 ja 19 §:n poistamista kokonaan. Järjestämislain 4 lukuun (Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen) ja maakuntalain 3 lukuun (Maakunnan suhde valtioon ja kuntiin) sisältyvät ohjausmekanismit ovat riittävät maakuntien ohjauksen näkökulmasta.

Lakiehdotuksessa esitetyn erittäin vahvan valtion ohjauksen vaikutusta kustannusten kasvun hillintätavoitteen saavuttamiseen on vaikea arvioida. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus heikentää myös mahdollisuuksia asukkaiden tarpeista lähtevien uusien innovaatioiden

Postiosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Laskutusosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	Sähköposti: etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	Y-tunnus 2496986-0	Pankki: Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	Internet www.kainuu.fi
---	--	---	------------------------------	--	---

kehittämiseen. Valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta ohjauksessa tulisi varmistaa tuottajien tasapuolinen kohtelu. Mikäli investointien ohjaus ulotetaan koskemaan maakuntien omistamia valinnanvapauden piiriin kuuluvia palvelutuottajia, ei tavoite yhdenvertaisesta kohtelusta ja kilpailuneutraliteetin varmistamisesta toteudu.

Sote-järjestämislain 19 §:ssä sekä maakuntalain 12 §:ssä käsitellään investointien ja tietohallinnon ohjausta. Toimiva valtion ohjaus maakuntien vastuulla olevaan tietohallintoon tulee mahdollistaa, mutta ehdotettu menettely on myös tietohallinnon ja ICT-investointien osalta epätarkoituksenmukainen. Malli uhkaa luoda toimivaltuuksiltaan epäselvän, tietojärjestelmäratkaisujen välttämätöntä uudistamista hidastavan hallintomenettelyn. Koska menettely kohdistuu ainoastaan investointivarauksiin, se ei varmista raskaasta hallintomenettelystä huolimatta käytännön tason kehittämistyön tai hyödyntämisen tasolle kohdistuvaa ohjausta. Tavoite vaikuttavan ja kustannustehokkaan toteutuksen varmistamisesta ja hyödyntämisestä ei toteudu. Malli soveltuu heikosti hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin digitalisaation edistämisestä, mikä edellyttää tukea uusien innovaatioiden kehittämiseksi sekä varhaiselle hyödyntämiselle. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntämällä edellyttää uusien innovaatioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen tähtäviä kehittämishankkeita ja kokeilutoimintaa, joiden edistäminen on sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen että alan teknologiatoimittajien kilpailukykyä ja tuotteiden ja palveluiden vientiedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä. Malli, jossa tietojärjestelmiin liittyvät investoinnit ovat alisteisia valtioneuvoston hyväksymismenettelylle, ei tue tätä.

Säädöksessä ehdotetaan valtioneuvostolle päätösvaltaa olemassa olevien tietojärjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavista vaatimuksista. Tilanne, jossa valtioneuvostolla on mahdollisuus tehdä maakuntia sitovia järjestelmien muuttamista koskevia päätöksiä, mutta järjestelmämuutoksien tilaavana hankintayksikkönä sekä järjestelmätoimittajan suuntaan sopimusosapuolena toimisi maakunta tai niiden palvelutuottajat, on ongelmallinen. Voi syntyä tilanteita, joissa maakunta ei voi samanaikaisesti noudattaa valtioneuvoston päätöstä, hankintalakia (esim. jos muutos edellyttää järjestelmän uudelleen kilpailuttamista) ja järjestelmätoimittajien kanssa solmittuja sopimuksia (jos edellytetty muutos on laaditun sopimuksen vastainen).

Lisäksi valtioneuvoston toimivalta uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavia vaatimuksia koskien on päällekkäinen tietohallintolain mukaisten ohjausvälineiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain mukaisten olennaisten vaatimusten määrittelyn ja määräämisen toimivallan kanssa, joka on nykyisin THL:lla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Keskeiseksi ongelmaksi muodostuu kokonaisvastuun ongelma: tuottaja pyrkii maksimoimaan oman rahoituksen ja järjestäjä (tilaaja) pyrkii minimoimaan kustannukset. Ehdotetussa mallissa liikelaitoksen päätöksenteon piiriin siirtyy merkittävä osa nykyisestä järjestämisvastuun päätösvalasta, mikä kaventaa demokratiaa. Mikäli tuottaminen ja järjestäminen ehdottomasti halutaan erottaa, on se mahdollista säätää voimaan viivästetysti. Tällöin siirtymävaiheessa voitaisiin keskittyä maakunnallisen tuotannon kehittämiseen ja uudistuksen toteuttamiseen ensivaiheessa. Järjestämisen ja palveluntuottamisen eriyttämistä voitaisiin kokeilla esim. asumispalveluissa. Asumispalveluista osa hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Asumispalveluissa olisi tärkeää toteuttaa asiakkaan valinnanvapaus. Kunnilta löytyy myös asumispalvelujen kilpailutusosaamista. Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan liikelaitosta koskeva sääntely kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisointitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Järjestely synnyttäisi tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentäisi

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

maakunnan ja tätä kautta koko kansallisen ohjausjärjestelmän kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Kainuussa, jossa on saavutettu sote-palveluiden laaja integraatio, tämä aiheuttaisi toimintarakenteen purkamista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Laajan valinnanvapauden määritelmän yhtenä rajaamisen reunaehtona palveluohjaus tai lähete on riittämätön. Valinnanvapauden laajentaminen tulisi tehdä vähittäin, jolloin laajentaminen on hallittua. Valinnanvapautta ei tule laajentaa sellaisiin palveluihin, joissa valinnanvapauden laajentamisesta on selkeää haittaa palvelujärjestelmän toimivuudelle. Valinnanvapauden piiristä tulisi rajata pois selkeästi ne palvelut ja palvelukokonaisuudet, joista on lainsäädännössä velvoite järjestää palvelut yhtenä kokonaisuutena (mm. oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §, osin lastensuojelulaki 12 §, mielenterveyslaki 5 §). Valinnanvapaus ja siihen liittyvä yhtiöittämisvelvoite on ongelmallinen monesta eri näkökulmasta ja se on vaikeasti ratkaistavissa kestäväällä tavalla. Ongelmakohtia ovat mm. palveluketjun integraation toteutumismahdollisuudet sekä sote-järjestämisen muuttuminen ennakoimattomammaksi ja vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi. Valinnanvapautta, jonka seurauksena yhtiöittäminen on, tulee laajentaa muilla keinoilla, kuten palvelusetelijärjestelmän laajentamisella.

Kainuun jo toteutetun sote-integraation tilanteessa yhtiöittämisvelvollisuus johtaa kokonaisuuden disintegraatioon, ja siten heikentää järjestämistehtävän hallintaa. Valinnanvapauden sisältö vaikuttaa oleellisesti siihen, kuinka hyvin palvelujen saatavuus ja saavutettavuus toteutuu esim. Kainuussa, jossa terveyserojen kaventamiseksi tarvitaan nykyistä tehokkaampaa ja vaikuttavampaa sote-palveluiden tuotantoa.

Lainsäädännöllä on turvattava riittävällä maakunnan toimintavapaudella mahdollisuudet saavutettavuuden ja pitkien välimatkojen asettamien erityisvaatimusten huomioimiseen maakunnan monialaisten palvelujen järjestämisessä ja tuotannossa. Järjestämislain 2 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Maakunnan toiminnan ja sen suunnittelun kannalta on erittäin ongelmallista, ettei lakiluonnoksesta käy selkeästi ilmi, mitkä sosiaali- ja terveydenhuoltoa säätelevät lait tulevat miltäkin osin maakunnan hoidettaviksi. Lain soveltamisalasta säädetään liian yleisellä tasolla ja sovellettava erityislainsäädäntö tulisi selkeyttää, miltä osin kukin laki tai asetus tulee maakunnan tehtäväksi. Samalla tulisi arvioida tuleeko soveltamisalaan muita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoa tukevia lakisääteisiä palveluja ja tehtäviä, kuten talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen (713/2000) sekä turvakotipalveluiden järjestäminen (1354/2014). Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmistelussa ei ole laadittu erillistä lapsivaikutusten arviointia, jossa ensisijaisesti otetaan huomioon lapsen etu (YK:n lapsen oikeuksien sopimus 3 artiklan edellytys). Valmistelumateriaalissa on kuitenkin merkittäviä kehittämissuhteita lasten ja perheiden palveluiden kehittämiseksi (mm. painopisteen siirto palvelurakenteesta korjaavista palveluista kevyempiin palveluihin). Järjestämisalan muutokset voivat niin ikään merkittävästi muuttaa nykyistä lasten ja nuorten palveluiden järjestämis- ja tuottamistapoja, minkä vuoksi lapsivaikutusten arviointi on laadittava.

Voimaanpanolaki

Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Voimaanpanolakiehdotuksen mukaan maakunnan liitto asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen laissa mainittujen viranomaisten sopimuksen mukaisesti. Valmistelutoimielimellä on laaja valmisteluvastuu maakunnalle siirtyvien tehtävien, siirtyvän omaisuuden ja henkilöstön, tietojärjestelmien, aloittavan maakunnan talouden sekä luottamus- ja

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

viranhaltijaorganisaatioiden valmistelussa. On kyseenalaista, voidaanko perusteluissa mainitulla tavalla katsoa, että väliaikaisen toimielimen tehtäviin ei kuulu poliittista harkintaa. Vastuiden ja esimies-alaissuhteiden kannalta on ongelmallista, että poliittiset ohjausryhmät ovat vapaaehtoisia, kun taas päätökset tehdään viranhaltijatasolla enemmistöpäätöksin. Väliaikaishallinnon toimielimen jäsenet ovat sekä kuntien että valtion viranhaltijoita, joten yksiselitteisesti ei voitane todeta, että heihin sovelletaan lakia kunnallisista viranhaltijoista. Virka perustetaan ja siihen nimitetään yleensä hakumenettelyn kautta.

Väliaikaisen toimielimen rahoitus on auki. Lähtökohtana näyttäisi olevan, että nykyinen työnantaja myöntää virkavapautta ja vapauttaa viranhaltijan maakunnan valmistelutehtäviin. Kaiken kunnissa tehtävän omaisuuteen, sopimuksiin, lainoihin ja henkilöstöön ja muuhun maakunnan tehtäviin liittyvän selvitystyön lisäksi kysymys on merkittävästä kustannuksesta. Valmisteluun liittyvät kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti. Väliaikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus. Kunnille selvitystyöstä aiheutuvat kustannukset on korvattava.

Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Työnantajan tulisi pystyä paikallisesti arvioimaan, siirtyykö henkilö maakunnan palvelukseen, ettei henkilö, joka tekee 50 % siirry automaattisesti. Ehdotukseen ns. voimaanpanolaista on valmisteltu muun muassa liikkeen luovutukseen liittyvät säädökset. Suomen Kuntaliitto ja KT Kuntatyönantajat katsovat, että historiallinen yli 220 000 palkansaajan siirto kunta- ja valtiosektorilta maakuntiin tulee tehdä yhteneväisin perustein - oli kyse sitten sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen kuten myös esim. maakuntien liittojen siirtävästä henkilökunnasta. Valittu mekanismi, liikkeen luovutus, on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta.

Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyvät maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen. Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin. Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjiilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Käsillä oleva uudistus on historiallisen laaja ja vaativa kokonaisuus. Suurin osa uudistuksen toimeenpanosta tapahtuu vasta vuoden 2019 jälkeen. Toimeenpanolle on varattava

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

riittävästi aikaa. Kainuun sote ehdottaa, että yhtiöittämiselle varataan aikaa vuoden 2022 loppuun.

Ympäristöterveydenhuolto on määritelty lähtökohtaisesti siirtyviin tehtäviin, samoin kuin pelastustoimi. Ympäristöterveydenhuoltoa ei kuitenkaan ole mainittu voimaantulon tarkoituksessa (1§), voimaantulossa (2 §) järjestämisvastuun siirtymisessä (3 §) eikä huomioitu väliaikaisessa valmistelutoimielimessä (6§) ja valmisteluun osallistumisessa (8§).

Valinnanvapaus

Valinnanvapauden laajentaminen on kannatettavaa, esitetty malli kuitenkin kaipaa yksinkertaistamista ja selkeyttämistä. Valinnanvapautta tulisi ensin kokeilla esim. asumispalveluissa, joissa on tällä hetkellä yksityisiä palveluntuottajia. Esitetty toimintamalli rajoittaa palvelujen järjestämisvastuuseen ja itsehallintoon kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena. Järjestämisvastuun kokonaisvaltainen kantaminen heikentyy, kun perustason palvelut siirtyvät markkinaperustaiseen ohjaukseen palveluja tuottaville yrityksille. Tällä tavalla palvelutuotanto siirtyy maakuntien tosiasiallisen ohjauksen ulkopuolelle. Lisäksi asiakkaille esitetty toimintamalli tuo lisää ns. rajapintoja. Valinnanvapauslain toteuttaminen ja toteutuminen on erittäin haasteellista Kainuun maakunnassa asukkaiden, asiakkaiden ja alueiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Pitkien etäisyyksien ja ikääntyvän väestörakenteen takia suuressa osassa Kainuuta valinnanvapauden edellyttämä vaihtoehtoinen palvelutarjonta ei kohtuullisella saavutettavuudella todennäköisesti toteudu.

Valinnanvapauslakiin sisältyvä yhtiöittämisvelvoite ja palveluohjauksen järjestäminen voivat vaikeuttaa palveluiden integraation toteutumista käytännössä (yhteinen asiakas- ja/tai palvelusuunnitelma). Tietojen käytettävyyden osalta tulee olla toimivat tietojärjestelmäpalvelut, jotta ajantasainen asiakas- ja potilastieto on tarvittaessa käytettävissä eri toimijoilla. Valinnanvapauden käytännön toteutus lisää maakunnan järjestämis- ja valvontaosaamista sekä toimivia tietojärjestelmiä.

Osin monimutkainen ja vaikeasti ymmärrettävä valinnanvapausjärjestelmä edellyttää kuntalaisille toimivaa ja järjestelmällistä palvelu- ja asiakasohjausta. Sosiaali- ja terveyskeskusten palveluohjaukseen voi liittyä merkittäviä taloudellisia intressiriiriöitä, mikäli sosiaali- ja terveyskeskus on yksityisen palveluntuottajan ylläpitämä (taloudellisen voiton tavoittelu ja omistajien varallisuuden maksimointi). Esitetty malli hajauttaa keskitettyä palveluohjausta sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatiota. Yksilötason valintaan ja päätöksentekoon liittyy useita olennaisia ongelmia. Valinnanvapauden piirissä olevien palvelujen paikallinen ja alueellinen tarjonta sekä saavutettavuus vaihtelevat: huomattavia eroja on maakuntien keskuskaupunkien ja pienten kuntien välillä. Kansalaisten tasa-arvon näkökulmasta valinnanvapauden osalta tulee säätää periaatteista, joilla korvataan palvelujen saavutettavuudesta aiheutuvat kustannukset. Yksilötason valinta ja päätöksenteko edellyttävät tietoisuutta saatavissa olevista palveluista ja yksilötason kykyä päätöksentekoon. Erityisryhmille on taattava samat valinnanvapaudet. Valinnanvapauden toteutuminen on ongelmallista ja asiakkaan mahdollisuudet hakeutua omaan tilanteeseen sopivaan palveluun vaihtelevat. Malli edellyttää asiakkailta kykyä arvioida omaa tilannetta, palveluntarvetta ja verrata erilaisia palveluvaihtoehtoja, kaikki asiakkaat eivät kykene tähän. Laaja-alaisten palveluntarpeiden yhteensovittaminen edellyttää asiakkaan omaa toimijuutta, omaisten/läheisten tukea sekä viranomaisten yhteistyötä. Tämä on käytännössä erittäin haastava ja vaativa tehtävä. Laaja-alaisten palveluntarpeiden yhteensovittaminen edellyttää palveluiden (palveluketjut, -prosessit) integraatiota, mikä on annettu maakunnan tehtäväksi. Laaja-alaisten palvelukokonaisuuksien yhteensovittaminen asiakkaan näkökulmasta ei ole lakiluonnoksen rajausten näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Postiosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
PL 400
87070 Kainuu

Laskutusosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuu.fi
Puh. 08 61561

Y-tunnus

2496986-0

Pankki:

Iban:
FI08 8119 9710 0089 72
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus
0037249698602000

Internet

www.kainuu.fi

Valinnanvapausslain esitys on monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Lakiesityksen pohjalta on vaikeaa hahmottaa kaikkia niitä mahdollisia muutoksia, jotka lakiluonnokseen sisältyy. Valinnanvapausslakiluonnokseen sisältyy uhka lisätä resursointia, koska maakunta joutuu varautumaan siihen, että markkinat eivät toimi. Maakunnalle jää viimesijainen vastuu asiakkaiden palveluiden järjestämisestä keskeytyksestä esimerkiksi tilanteessa, jossa suoran valinnan palvelujen tuottaminen päättyy. Valinnanvapauden käyttö esimerkiksi suun terveydenhuollon palveluiden osalta voi siirtää kustannuksia siten, että palvelun tällä hetkellä itsensä maksavilta asiakkailta siirtyy kustannuksia maakunnan kustannukseksi. Lisäksi kilpailu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkuuksista voi aiheuttaa kohoavia kustannuksia sekä yksityisessä että julkisessa palveluntuotannossa. Julkinen sektori ei pysty sopeuttamaan tarjontaansa kysyntään (mahdollinen ylitarjonta) nopealla aikavälillä.

Valinnanvapausslaki vaikuttaa merkittäväällä tavalla maakunnan palveluiden organisointiin, hallintoon ja johtamiseen. Yhtiöittäminen voi kaventaa vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden päätösvaltaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisessä. Maksu- ja asiakassetelien sekä henkilökohtaisen budjetoinnin toteuttaminen käytännössä voi kaventaa maakunnan vaikutus- ja päätösvaltaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisessä. Valinnanvapaussmallin henkilökohtainen budjetointi lisää kustannusten nousun riskejä. Keskeisiä haasteita ovat

- 1) markkinoiden toimivuus eli palveluntarjoajia tulisi olla riittävä määrä,
- 2) markkinoiden eriarvoistuminen eli jakautuminen hyväosaisten ja heikompien markkinoihin,
- 3) kilpailumekanismien ja keskinäisen kilpailun toimivuus eli riittävästi riippumattomia palveluiden tuottajia.

Kainuun maakunnassa nämä haasteet toteutuvat eri tavoin kuntien ja alueiden välillä. Maakunnan vaikutuskeinot markkinoiden eriarvoistumiseen voivat olla vähäiset. On todennäköistä, että julkinen sektori ei ole valmis sopeutumaan suunniteltuun muutokseen jo vuoden 2019 alussa. Valinnanvapausslain näkökulmasta maakunnan vaikutusmahdollisuudet suoran valinnan palveluihin ovat hyvin vähäiset. Lakiluonnoksen mukaan julkista vallankäyttöä siirretään yksityisille palveluntuottajille esim. sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa. Viranomaistehtävien siirtäminen liikelaitoksen johtokunnalle tai yhtymäkokoukselle ei ole ongelmantonta, vaikka laissa on huomioitu hallintomenettely ja avoimuus julkisuuslainsäädännön näkökulmasta. Yhtiöittäminen ja suoran valinnanvapauden palvelut voivat osaltaan lisätä myös kilpailua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Kaikilta palveluntarjoajilta on edellytettävä riittävää henkilöstömitoitusta.

Valinnanvapauden käytännön toteuttamiseen (esim. asiakassetelit) voi edelleen liittyä paljon erilaisia välillisiä (transaktio) kustannuksia ja käytännön toteuttaminen edellyttää toimivia tietojärjestelmiä ja investointeja tietojärjestelmiin. Järjestäjä-tuottaja-malliin siirtyminen aiheuttaa pysyviä lisäkustannuksia ja palveluntarjoajien määrän oletettava kasvu vaatii valvontaan lisää resursseja. Asiakasseteliä koskeva sääntely osaltaan kaventaa maakunnan harkinta- ja ohjausvaltaa. Lakiluonnoksen perusteella asiakasseteliin ei sisältyisi määrärahasidonnaisuuden periaatetta, vaan asiakkaalle olisi annettava asiakasseteli hänen täyttäessään palvelujen tarpeen arvioinnin perusteella oikeuden palveluun. Asiakkaiden valintojen kautta toteutuu suora vaikutus palveluiden tuotantoon eri tavalla kuin tällä hetkellä (asiakkaan ääni). Epäselvää on, mitä tarkoitetaan sosiaalihuollon ammattihenkilön konsultaatiolla ja avovastaanottopalveluilla. Miten esimerkiksi määritellään tilapäinen ja lyhytaikainen sosiaalityö? Mitä on sellainen sosiaalityö, missä ei ole virkavastuuta? Lakiluonnos siirtää julkista valtaa yksityisille palveluntuottajille, mutta edellyttää maakunnalta täsmällistä ja yksityiskohtaista määrittelyä palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen osalta. Tämä on ongelmallista, mikäli laissa ei ole tarkkarajaisesti määriteltyä vastuuta ja velvollisuuksia. Sosiaalipalveluja tarvitsevien asiakkaiden kohdalla on vaikea arvioida, milloin sote-

Postiosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Laskutusosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	Sähköposti: etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	Y-tunnus 2496986-0	Pankki: Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	Internet www.kainuu.fi
---	--	---	------------------------------	---	---

keskuksiin hakeutuva asiakas on lyhytaikaisen ja tilapäisen avun tarpeessa ja milloin palvelutarve on pitkäaikaista.

Lakiluonnos siirtää palvelukokonaisuuksien ja asiakkaiden palveluketjujen määrittelyvastuun maakunnille, mutta säännösvaltaa jätetään valtioneuvoston asetukselle. Hyvää lainvalmistelua olisi, että valtioneuvoston asetusta tältä osin säädettäisiin yhtä aikaa valinnanvapauslain kanssa. Henkilöstön osalta riski on, että maakunta päättää olla itse tuottamatta joitakin palveluja, jos markkinoilla on riittävästi yksityisiä toimijoita. Tämä voi vaikuttaa merkittävästi henkilöstön asemaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Valinnanvapauslakiin sisältyy yhtiöittämisvelvollisuus (40 §) myös maksu- tai asiakassetelillä tuotettavien palveluiden osalta ja tämä laajentaa merkittävästi tulevan maakunnan järjestämien palveluiden siirtymistä yhtiöihin.

Liian laaja valinnanvapaus voi aiheuttaa turhia kustannuksia. Asiakkaan valinnanvapaus ei kaikilta osin ja kaikissa tilanteissa ole tarkoituksenmukaista. Valintaoikeutta voi olla tarpeen rajata joissakin tilanteissa. (päihde, mt, kehitysvammahuolto, lastensuojelu). Asiakkaalla on säilytettävä oikeus kieltäytyä asiakassetelistä.

Asiakassetelin ja tällä hetkellä käytössä olevan palvelusetelin välillä on muutama merkittävä ero. Palveluseteli on tällä hetkellä määrärahasidonnainen palvelu, johon kuntalaisella ei ole subjektiivista oikeutta. Laki (569/2009, 7 §) mahdollistaa palvelusetelin arvon määräytymisen tulosidonnaisesti. Lisäksi tällä hetkellä palvelusetelillä järjestettäessä palveluja, palvelun käyttäjältä ei saa periä asiakasmaksua (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, 12 §). Valinnanvapauslaissa (3 §) taas todetaan, että asiakas maksaisi asiakassetelillä annettavasta palvelusta vain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaisen asiakasmaksun.

Edelleen nykyisessä lainsäädännössä korostetaan kunnan päätösvaltaa järjestämistavan valinnassa (mm. palvelusetelin käyttöön otto joissakin sosiaali- ja terveyspalveluissa), koska palvelusetelijärjestelmän hallinnointiin sisältyy aina kustannuksia. Maakunnalla tämä sama harkintavalta säilyy pääosin, mutta valtionohjaus korostuu nykyistä enemmän. Lakiluonnoksen perusteella kumotaan laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 569/2009, jolloin nykyistä voimassa olevaa lainsäädäntöä ja siihen liittyvä käytännön kokemusta ei ole suoraan sovellettavissa tulevassa maakunnan toiminnassa. Joka tapauksessa maakunta ei pysty laajentamaan palvelusetelijärjestelmää asteittain, kuten nykylainsäädäntö on mahdollistanut. Lakiluonnoksen perusteella asiakasseteliin ei sisältyisi määrärahasidonnaisuuden periaatetta: asiakkaalle on annettava asiakasseteli, mikäli asiakas täyttää palvelun saamiselle asetetut ehdot. Tämä osaltaan kaventaa maakunnan harkinta-/ohjausvaltaa, mikäli maakunta ei voi järjestää palveluja määrärahasidonnaisesti. Asiakassetelipalveluntuottajien ohjaaminen on vaikeaa, näin maakunnan järjestämistä vastuu ja ohjausvastuu eivät toteudu.

Lakiluonnoksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan 15 % kokonaiskuluista tulisi olla asiakassetelin piirissä palveluista, jotka eivät ole kiireellisiä, julkisen vallan käyttöä, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 11 §:n ja terveydenhuoltolain 45 §:n mukaan tehtävän harvinaisuuden, vaativuuden tai suurten kustannusten perusteella keskitettäviä palveluita tai joita ei toteuteta henkilökohtaisen budjetin avulla. Tällaista prosenttiosuutta ei pidä laissa määrätä. Järjestäjän olisi annettava asiakasseteli 15 % kokonaiskuluista huolimatta tuottajan hinnasta. Tämä ei ole mitenkään perusteltua. Prosenttiosuuteen perustuvan tarkastelun sijaan asiakassetelin piiriin tulisi ulottaa sellaiset palvelut, joissa markkinamekanismin hyödyntämisen edellytykset ovat suurimmat. Tällaisia ovat käytännössä sellaiset palvelut, joiden valinnassa kuntalaiset ja palveluiden käyttäjät ovat kyvykkäitä ja halukkaita valitsemaan palvelut itse tai omaisensa/läheistensä kanssa.

Postiosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
PL 400
87070 Kainuu

Laskutusosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuu.fi
Puh. 08 61561

Y-tunnus

2496986-0

Pankki:

Iban:
FI08 8119 9710 0089 72
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus
0037249698602000

Internet

www.kainuu.fi

Henkilökohtaisella budjetilla ei voi saada palveluja maakunnan liikelaitokselta. Tämä voi muodostua asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta ongelmalliseksi erityisesti tilanteissa, joissa markkinat eivät toimi (pieni maakunta, pieni ja etäinen kunta). Asiakkaalla ei olisi tällöin mahdollisuutta yhdistellä maakunnan liikelaitoksen ja muiden palveluntuottajien tuottamia palveluja. Rajaus voi olla toimiva yksittäisen asiakassetelin osalta, mutta henkilökohtaisen budjetin osalta rajaus voi olla epätarkoituksenmukainen. Edelleen henkilökohtaisessa budjetissa rajataan väestö- ja asiakasryhmiä henkilökohtaisen budjetin ulkopuolelle, jotka voisivat konkreettisesti hyötyä henkilökohtaisesta budjetista. Näin ollen henkilökohtaisen budjetin rajaaminen pääasiassa vanhus-, vammais- ja kehitysvammapalveluihin ja pitkäaikaiseen hoitoon/palvelutarpeisiin voi sulkea henkilökohtaisen budjetin ulkopuolelle asiakkaita, jotka tosiasiallisesti hyötyisivät henkilökohtaisesta budjetista. Henkilökohtaisen budjetin käyttöön ottaminen tulisi voimaan välittömästi vuonna 2019. Tämä tarkoittaa sitä, että maakunnan tulisi valmistautua uudistukseen jo vuodelle 2018. Henkilökohtainen budjetti on asiakaslähtöinen, mutta sillä ei saavuteta säästöjä. Lisäksi on huomioitava että henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto tulee aiheuttamaan lakimuutoksia ollakseen kestävä kaikissa oikeusasteissa. Tuottajien sopimus- ja hyväksymismenettelyt tuovat maakunnalle runsaasti hallinnollista työtä. Maksuseteli ja henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajat eivät tee sopimusta maakunnan kanssa. Tällöin palvelun ohjaaminen ja toimintaan puuttuminen (jos toiminnassa puutteita) ei ole mahdollista.

Uudistuksen liittyvä yhtiöittämisvelvoite ei ole tarkoituksenmukainen. Yhtiöittämisvelvoitteella (40 §) voi olla suoria ja kielteisiä vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden saatavuuteen ja palkkakilpailuun.

Tulevan maakunnan toiminnan kannalta valinnanvapauslaki luo useita reunaehtoja maakunnan toiminnalle ja muuttaa nykyisiä palvelunjärjestämistapoja. Maakunnan liikelaitos ei voi tuottaa itse suoran valinnan, maksu- tai asiakassetelillä tuotettavia palveluja, vaan nämä palvelut on yhtiötettävä (40 §). Käytännön työnjaon näkökulmasta yhtiöittäminen on osin vaikeasti toteutettavissa: esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukainen yleinen ohjaus ja neuvonta sisältyvät kaikkiin sosiaalipalveluihin, mutta sosiaalihuollon ammattihenkilöiden konsultaatiot ja avovastaanottopalvelut sisältävät lähes aina julkisen vallan käyttöä ja yksilökohtaista päätöksentekoa, jotka on tehtävä virkasuhteessa (ts. liikelaitoksen työntekijänä). Maakunnan vaikutusmahdollisuudet suoran valinnan palveluihin ovat hyvin vähäiset. Lakiluonnoksen mukaan julkista vallankäyttöä siirretään yksityisille palveluntuottajille (15 § suoran valinnan palvelut) esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa. Yhtiöittämisen vuoksi työntekijöitä tarvitaan sekä liikelaitoksessa että yhtiössä, joten pula työntekijöistä on todellinen, koska sama työntekijä tekee tällä hetkellä ko. tehtävät ja osaajia on vaikea saada.

Hyvää on se, että maksu- tai asiakassetelipalvelujen tuottaja ei saa periä asiakkaalta maksuja. Valtioneuvoston asetus tulisi valmistella yhtä aikaa lainsäädännön voimaan tulon kanssa, jotta muista korvauksista olisi käytännönläheisiä esimerkkejä (esim. asiakkaan henkilökohtaisen sairastavuuden huomioiminen on vaikeaa). Mikäli valinnanvapaus halutaan toteuttaa hallitusti, tulisi valinnan vapautta laajentaa asteittain (esimerkiksi aloittamalla yhdestä valinnan vapauden osa-alueesta).

Valinnanvapauslaki toteutuessaan nykymuodossa kasvattaisi merkittävästi taloudellisia kustannuksia. Valinnanvapauden toteuttaminen vaikeuttaa maakunnan, sen liikelaitoksen ja yhtiöiden talousarvioiden laadintaa ja niiden toiminnan ennakoitavuutta. Tämä voi vaarantaa maakunnan taloudellisen toiminnan ja käynnistää rahoituslaissa mainitun arviointimenettelyn (valtionavustuksen myöntäminen käynnistää aina menettelyn).

Valinnanvapauslaki hajauttaa toimivan järjestelmän etenkin 24/7 päivystyksen turvaamisen osalta, jos yksityisillä toimijoilla ei ole päivystysvelvollisuutta. Tällä hetkellä päiväaikainen päivystys

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

hoidetaan kunnissa ja ilta- ja yöaikainen sekä viikonloppupäivystys yhdessä koko maakunnan lääkäreiden yhteistyönä. Tämä ei toteudu enää valinnanvapauslain vuoksi.

Vaarana on, että sosiaali- ja terveydenhuollon markkinat toteutuvat hallitsemattomasti, mikä voi aiheuttaa tarpeettomia taloudellisia kustannuksia. Lakiluonnos valinnanvapauden piirissä olevista sosiaali- ja terveystalouksista on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön näkökulmasta katsottaessa epäselvä ja luo epävarmuutta työmarkkinoille. Sote-uudistuksen vaikutukset henkilöstöön ovat jääneet huomiotta. Lakiluonnoksesta puuttuvat arviot henkilöstön määrän muutoksista, palkkaharmonisoinnin, työ- ja virkasuhteiden ehtojen yhdenmukaistamisen tarpeista sekä mahdollisesti yksityissektorille siirtyvän henkilöstön määrästä.

Henkilöstön asema muodostettavissa yhtiöissä, liikelaitoksissa ja kolmannen sektorin palveluntuottajilla on määriteltävä lakiluonnoksessa muun muassa määrittelemällä henkilöstön edustuksesta niiden hallinnossa ja yhteistoiminnassa. Henkilöstöjärjestöjen edustajat ovat huolissaan valinnanvapauslain vaikutuksista katsottaessa tulevaisuuteen. Miten tulevaisuudessa turvataan ammattitaitoinen ja sitoutunut sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalvelujen henkilöstö? Tällä hetkellä ei ole toimivia tietojärjestelmiä laadun ja vaikuttavuuden arvioitiin.

Epäselvää on, onko suoran valinnan palvelujen tarjoamista varten perustettava kuitenkin maakunnan yhtiö, vaikka kilpailua ei olisi (esim. suun terveydenhuolto pienissä kunnissa). Jos maakunnalla pitää olla sekä liikelaitoksen toimipiste, jossa annetaan hammashoitoa, että yhtiö, voi tämä aiheuttaa käytännön työnjaossa ongelmia. On epäselvää voivatko työntekijät esimerkiksi olla molempien palveluksessa. Pienellä paikkakunnalla ei riitä kysyntää sekä yhtiölle, että liikelaitoksen toimipisteellä, ja niissä pitää olla eri työntekijät.

Suun terveydenhuollon osalta voi olla mahdollista, että tällä hetkellä itse yksityisesti maksavien asiakkaiden suun terveydenhuollon kustannuksia siirtyy suoran valinnan palveluiden osalta julkisesti rahoitettavaksi. Suun terveydenhuollon osalta lakiin sisältyvä yhtiöittämisvelvoite (40 §), muuttaa merkittävästi suun terveydenhuollon toimintaa.

Valinnanvapaus voi johtaa sosiaali- ja terveystalouksien nykyisten palveluketjujen hajaantumisen (disintegraation) ja sen seurauksena kustannusten nousuun ja palvelujen heikentymiseen Kainuun alueella. Maakunnalle jää viimesijainen vastuu asiakkaiden palveluiden järjestämisestä keskeytyksettä esimerkiksi tilanteessa, jossa suoran valinnan palvelujen tuottaminen päättyy. Tämä aiheuttaa ongelman maakunnan toiminnan ja talouden ennakkointiin. Yhtiöittäminen ja suoran valinnanvapauden palvelut lisäävät kilpailua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä, mikä aiheuttaa henkilöstön palkkakustannusten korotuspaineita ja voi vaarantaa maakunnan vastuulle jäävän päivystystoiminnan asianmukaiseen järjestämiseen tarvittavan ammattihenkilöiden saatavuuden.

Maakuntien rahoituslaki

Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouksien rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että ne ovat miltei kokonaan valtionrahoituksen varassa. Valtionrahoitukseen perustuva malli on esitysluonnoksessa johtanut maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulee turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa. Maakuntalakiin on kirjattava mahdollisuus maakuntaverotuksen käyttöön otosta.

Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus sekä asiakas- ja käyttömaksutulot. Lisäksi maakunnat voivat

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

ottaa lyhytaikaista lainaa. Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi. Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta.

Kriteerit sopivat yleiskatteellisen maakuntien rahoituksen jakamiseen niiden tehtävien osalta, jotka nyt lausuttavaan lakiesitykseen sisältyvät. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että päätökset siitä, miten valinnanvapaus ja monikanavarahoituksen purkaminen toteutetaan vaikuttavat merkittävästi lopullisen rahoitusmallin rakenteeseen. Esimerkiksi sairausvakuutuskorvaukset (n. 1,9 mrd. euroa) eivät välttämättä jakaudu maakuntien välillä nyt esitettyjen kriteerien mukaisesti. Ottaen huomioon hyte-kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimessa tulee ottaa huomioon tavoite alueiden ja väestöryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen tasoittamiseen ja sen tulee kannustaa maakuntien ja kuntien väliseen yhteistyöhön.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Siirtymäaika on riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu.

Harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien huomioonottaminen palveluverkossa on jäänyt valmistelussa saatavuuden varjoon. Valmistelu on siten painottunut tuottajalähtöisyyteen eikä asiakaslähtöisyyteen. Myös maakuntien rahoitusmallissa etäisyys- ja saavutettavuustekijät on otettava huomioon. Myönteistä ehdotuksessa on 1 % määrärahan osoittaminen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Maakuntajakolaki

Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoa.

Maakuntien arviointimenettelyyn perustuvaa maakuntajaon muuttamista vastoin maakuntien tahtoa lausunnonantaja ei kannata. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyä vastaava menettely sopii huonosti maakuntiin, joilla jo lähtökohtaisesti tulisi olla taloudelliset edellytykset selvittää tehtävistään. Maakuntajaon muuttamisen tulee tapahtua eduskunnan päätöksellä. Arviointimenettelyyn tulee vaatia valtiovarainministeriön esityksen ja valtioneuvoston hyväksynnän. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei tule olla aloiteoikeutta arviointimenettelyyn vaan lausunnonantajan rooli.

Arviointimenettelyn käynnistymisen edellytyksenä olevat kriteerit ovat maakuntalaissa maakuntien näkökulmasta liian tiukat. Arviointimenettelyyn kynnys on siis liian alhainen. Maakunnat voivat niiden perusteella liian nopeasti ajautua arviointimenettelyyn ja sitä kautta pakkoliitoksiin. On otettava huomioon, että maakuntien ainoa tehtävä ei ole sote-palvelujen järjestäminen. Maakuntien tulee olla taloudellisesti riittävän vahvoja myös alueen elinvoiman (=palvelujen tulopohjan vahvistamisen) kehittäjinä. Maakunnan olemassa olon perusta itsehallintoalueena ei rakennu sote-palvelujen talouden varaan.

Valtiorahoitteisessa mallissa maakuntien mahdollisuudet sopeuttaa talouttaan ja siten selviytyä lakisääteisistä tehtävistään on rajoitettu. Tämä seikka on todettu myös lakiesitysten vaikutusten arvioinnissa.

Postiosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
PL 400
87070 Kainuu

Laskutusosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuu.fi
Puh. 08 61561

Y-tunnus

2496986-0

Pankki:

Iban:
FI08 8119 9710 0089 72
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus
0037249698602000

Internet

www.kainuu.fi

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

Kuntien valtionosuusjärjestelmään sisältyvät tasausmekanismit (tehtävien ja kustannusten siirtoa koskeva muutosrajoitin sekä siirtymätasaus) rajoittavat riittävästi uudistuksesta kuntiin aiheutuvia talouden muutoksia. Tasauksen keskiössä on, että lopulliset tasauslaskelmat tehdään jälkepäin uudistuksen voimaantulohetken kustannus-, tulo- ja järjestelmätiedoilla

Tässä vaiheessa kyse on kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä.

Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu merkittävästi uudistuksessa. Aiemmin kuntien välisiä kustannus-, tarve- ja tulopohjan eroja tasanneen järjestelmän tärkeimmäksi tavoitteeksi uudistuksen jälkeen tulee maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaaminen. Tältä osin valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä yksittäisillä kriteereillä ei ole uudistuksen jälkeen (ennen seuraavaa järjestelmän kokonaisuudistusta) vastaavaa merkitystä kokonaisuuteen kuin nykyjärjestelmässä.

Kainuun sote esittää, että tarveperusteisen rahoituksen kokonaisuudessa niiden muodostamien kriteerien yhteinen painoarvo tulee asettaa 2 %:ksi asukastiheyden 1 %:n sijaan. Korotus otettaisiin alentamalla asukaslukuperusteisuuden painoarvoa 10 %:sta 9 %:iin.

Ottaen huomioon hyte-kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaisuudessaan niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimessa tulee ottaa huomioon tavoite alueiden ja väestöryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen tasoittamiseen ja sen tulee kannustaa maakuntien ja kuntien väliseen yhteistyöhön.

Kansainvälisten vertailujen mukaan paikallis- tai aluehallinnolla on yleensä vähintäänkin osittainen omaan verotusoikeuteen perustuva verorahoitus. Täyden valtionrahoituksen mallit ovat harvinaisia, ja niitä on lähinnä maissa, joissa kuntien ja alueiden tehtävät ovat vähäisiä. Taloustieteellisen tutkimuksen ja eri maiden kokemusten perusteella voidaan pitää suotavana, että alueiden menot katettaisiin ainakin osittain alueen omilla tuloilla. Verotusoikeus lisäisi päätöksenteon vastuunkantoa ja läpinäkyvyyttä. Esityksessä on lähdetty siitä rajauksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon sekä järjestelmän kannustimien kannalta.

Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Verotusoikeuden kanssa alueen tehokkuuden kasvaminen hyödyttää alueiden asukkaita enemmän, koska alueen päättäjät ovat vastuussa oman alueensa asukkaille ja oman alueen verotus pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena.

Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitettyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta.

Kun veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019, tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaisi paremmin todellista tuottoa.

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

Verolait

Kuntien veroprosenttien lakisääteinen alentaminen ja siihen liittyvä rajoitus päättää veroprosenteistaan vuosina 2019–2021 johtaa moniin ongelmiin. Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnat päättävät veroprosenteistaan käytännössä talousarvion teon yhteydessä ja mitoittavat veroprosenttinsa siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi tulevat turvatuiksi. Kirkollisveron osalta esityksessä on päädytty siihen, että seurakunnat alentavat veroprosenttejaan oma-aloitteisesti. Linjaus on oikea ja samaa menettelyä tulee soveltaa myös kuntiin.

Ehdotus kiinteistöveron säilyttämisestä puhtaasti kunnallisena verona on hyvä. Kuten luonnoksessa linjataan, kiinteistövero on tehokas ja tuotoltaan vakaa tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita. Tämä on hyvin linjassa myös sen kanssa, että kiinteän omaisuuden omistajat ja haltijat on lakiesityksessä määritelty maakuntaan kuuluviksi. Positiivisena voidaan pitää myös sitä, että kuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyy. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.

Esityksessä ehdotetaan verotuskustannusten jaon muuttamista sen johdosta, että kuntien suhteellinen asema verotulojen saajana pienenee suhteessa valtioon. Muutos on tältä osin perusteltu, mutta ehdotus siitä, että kuntien verotuloja leikataan siirtyviä kustannuksia vastaavasti, ei ole kuntien kannalta kustannusneutraali. Kuntien asema veronsaajana muuttuu verotulojen pienentyessä eikä kustannuksia tule periä kunnilta muuta kautta.

Kainuun sote ei pidä kuntien veroprosenttien erillistä säätelyä vuosina 2019–2021 tarpeellisena. Esityksessä on ehdotettu muutosta myös kunnallisveroprosenttien säätelyyn myös uudistuksen jälkeisen ajan osalta niin, että vuodesta 2022 lukien kunnat ilmoittaisivat tuloveroprosenttinsa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella. Tältä osin ehdotus on kannatettava. Kunnallisveroprosentit tulevat laskemaan uudistuksen seurauksena ja kunnallisverotuksen efektiivisyys paranee vähennyksien siirtyessä nykyistä enemmän tehtäväksi valtion verotuksessa. Tuloveroprosentin ilmoittaminen jatkossa prosentin kymmenyksen tarkkuudella neljännesprosenttiyksikön sijaan on perusteltu muutos.

Henkilöstö ja eläkkeet

Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Lakiesitysten mukaan perustettavien maakuntien henkilöstöön ehdotetaan sovellettavaksi kuntasektorin työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä, joka muuttuu koskemaan myös maakuntia. Kainuun sote kannattaa ehdotuksia.

Maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta Kevaa. Konsernin yritykset voivat vakuuttaa Kevassa. Kainuun sote kannattaa ehdotusta.

Uudistuksen vaikutukset

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollonkuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio on toteutunut jo vuonna 2005. (Kehittämistä on edelleen yllähallintorajat ylittävässä asiakasyhteistyössä. Sosiaalipalvelujen asema ja tehtävät tulee uudistuksessa huomioida tasa-arvoisesti terveystalvelujen rinnalla.) Tarvitaan kokonaisvaltaista vastuuta ja tietoa kustannusten hallinnasta. Monituottajamalli avaa toiminnat kilpailulle ja tämä edellyttää vahvaa hankinta/kilpailutusosaamista ja ymmärrystä asiakkaiden kokonaispalveluista.

Postiosoite:	Laskutusosoite:	Sähköposti:	Y-tunnus	Pankki:	Internet
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	2496986-0	Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	www.kainuu.fi

Kainuun sote yhtyy kuntaliiton käsitykseen, jonka mukaan maakuntien edellytykset keskipitkällä aikavälillä selvitä sille laissa määrätystä tehtävistä ja velvoitteista ovat heikot. Syynä tähän ovat

- rahoituksen tasoon liittyvä 3 mrd. euron ennalta lailla lukkoon lyödyllä tavalla toteutettava kustannusten nousun leikkaustavoite (maakuntaindeksi + 0,5-1,0 %),
- maakuntien liian tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja niihin liittyvät maakuntien arviointimenettelyn kriteerit,
- puuttuva verotusoikeus ja rajoitetut mahdollisuudet ottaa lainaa,
- lakiin perustuvat maakuntien toimintavapauden rajoitukset, erityisesti rajoitukset jotka liittyvät palveluiden tuottamiseen,
- tiukka ja byrokraattinen valtionohjaus sekä
- uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta.

Monikanavarahoituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen ei mahdollista asian lopullista arviointia.

Uudistuksen muutostuen tulee olla laaja-alaista ja vaikuttavaa. Käytännössä tämä tarkoittaa riittäviä resursseja sekä alueiden ja kuntien omista tarpeista lähteviä tuen muotoja. Tärkeää on tunnistaa ja reagoida alueiden erilaisuudesta ja prosessin eri vaiheista syntyneisiin erityistarpeisiin ja muutosjohtamisen haasteisiin. Suunnitellut, valmistelua tukevat tiekartat ja henkilöstökoulutukset on toteutettava nopeasti ja mahdollisimman ennakoivasti kunkin valmisteluvaiheen erityis- ja yhteistoimintatarpeet huomioiden. Erityistä huomiota on kiinnitettävä valmistelun yhteydessä valtiolta välittyvän muutostiedon koontiin, yhdenmukaisuuteen, samanaikaisuuteen ja ymmärrettävyyteen. Aktiivisen viestinnän ja verkostoimisen avulla on varmistettava eri alueilla esille tulevien hyvien valmistelu- ja toimintatapakäytäntöjen hyödyntäminen.

Maakunnan johtaja olisi parempi nimike kuin maakuntajohtaja, koska virkanimike sekoittuu tällä hetkellä maakuntaliittojen maakuntajohtajaan.

Kainuun maakuntaudistuksen ohjausryhmä on 10.10.2016 antanut uudistuksen jatkovalmistelun huomioimisesta seuraavan yhteisen lausunnon, joka sisältyy samalla myös Kainuun soten lausuntoon.

Lakiesitysten parhaat puolet

Kuntalain mukaisiin sääntelytapoihin pohjautuva maakuntalaki (yleislaki) on oikea pohja maakuntaitsehallinnolle.

Maakuntademokratia eli asukkaiden osallistumisoikeudet ja – mahdollisuudet ovat yleisesti ottaen riittävät (=suorat vaalit ja monipuoliset muut keinot). Demokratia uudistus edellyttää kuitenkin, että asiakkaiden ja aidon valinnanvapauden näkökulmien turvaamiseksi myös luottamushenkilöille taataan edustus maakunnallisten palvelulaitosten päätöksenteossa niiden hallitusten jäseninä.

Voimaannapolain peruseriaate toteuttaa organisointi liikkeen luovutuksella on tarkoituksenmukainen.

Uudistuksen käynnistäminen valtionrahoituksen perustalle sekä uusien mahdollisten tehtävien ottamiseen liittyvä rahoituseriaate.

Sote-rahoituksen määrittelykriteerit, joissa on keskeisenä tarveperuste, ovat

Postiosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, PL 400 87070 Kainuu	Laskutusosoite: Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Ostolaskut PL 401 87070 Kainuu	Sähköposti: etunimi.sukunimi@kainuu.fi Puh. 08 61561	Y-tunnus 2496986-0	Pankki: Iban: FI08 8119 9710 0089 72 BIC: DABAFIHH OVT-tunnus 0037249698602000	Internet www.kainuu.fi
---	--	---	------------------------------	--	---

hyväksyttäviä. Keskeisinä olosuhdetekijöinä palveluverkossa ja sen rahoituksessa on otettava huomioon myös harvaan asutus ja pitkät etäisyydet. Niiden muodostamien kriteerien yhteinen painoarvo rahoituksessa tulee Pohjois-Suomen näkökulmasta asettaa 2 %:ksi. Valtionverotukseen uudistuksen vuoksi esitetyt muutokset sekä eri tasausmenettelyt ovat tarpeellisia ja sopivia.

KT työnantaja edunvalvontaelimenä on luonteva ratkaisu.

Tulevien maakuntien henkilöstön eläkevakuuttajaksi Keva on oikea ratkaisu. Kevan ylintä päätösvaltaa käyttävän valtuuskunnan ja yleensäkin hallinnon jäsenvalinnoissa on turvattava nykyinen menettely.

Lakiesitysten korjattavat asiakohdat

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen tavoitteet ja keinot puuttuvat lakiesityksestä. Kuntien ja maakuntien asema, vastuut ja rahoitus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tulee määrittellä selvästi. Keinoissa ja valtion rahoituksessa tulee ottaa huomioon myös järjestöjen ja yhdistysten sekä kotitalouksien jne. mahdollisuudet ja toiminnan tukeminen.

Maakunnan toimialan määrittely kaipaa laajennusta ja joustavuutta esimerkiksi koulutuksen osuudelle. Ely-keskuksissa nyt oleva ympäristö- ja lupahallinto tulee siirtää maakuntien toimialaan, ei keskittää valtakunnalliseen virastoon.

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa on säilytettävä poliittinen ohjausvalta myös väliaikaishallintovaiheessa 1.7.2017 eteenpäin

Kunnan ja maakunnan yhteistoiminnan vapausasteita on sopimisen kautta tarpeen lisätä.

Valtakunnallisista palvelukeskuksista huolimatta on tärkeää säilyttää tukipalveluihin liittyvä operatiivinen toiminta maakunnilla. Maakuntatasolla on oltava mahdollisuus paikallisuuden edut ja työpaikkojen säilyttämisen turvaavaan kilpailuttamiseen.

Asiakastarpeiden huomiointi edellyttää monimuotoisuuden ylläpitämistä toimintatavoissa. EU:n hyväksymän Sgei-lainsäädännön mukaan on mahdollistettava myös suorahankintamenettely, mikäli alueellisesti todetaan, ettei kilpailua ole.

Järjestäjän ja tuottajan erottamiseksi näiden tehtävien määrittely on suoritettava tarkemmin, jotta kyetään yksityiskohtaisemmin arvioimaan, miten palvelut järjestetään asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaisesti. Olennaista on pystyä integroimaan palveluprosessit ja sujuvoittamaan palveluketjut asiakastarpeiden perusteella kokonaisvaltaisesti.

Pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisvastuu tulee olla kaikilla 18 maakunnalla sekä pelastuslaitoksen nykyinen rahoitustaso tulee turvata myös jatkossa.

Maakuntatalouden säätelykriteerit ja -mekanismit ovat liian jäykkiä ja tiukkoja, mikä johtaa myös maakuntajaon muuttamisperusteiden vääristymiseen. Kynnys arviointimenettelyn käynnistämiseksi on liian alhainen. Taloudellisen säätelyn on taattava uusille maakunnille riittävä juurtumisaika.

Palvelujen saatavuuden määrittely antaa mahdollisuudet keskittämiseksi, vaikka lain

Postiosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
PL 400
87070 Kainuu

Laskutusosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuu.fi
Puh. 08 61561

Y-tunnus

2496986-0

Pankki:

Iban:
FI08 8119 9710 0089 72
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus
0037249698602000

Internet

www.kainuu.fi

tavoitteissa puhutaan palvelujen tarjoamisesta mahdollisimman lähellä. Maakuntien palvelulupausten avulla on määritettävä lähipalveluiden kriteerit. Palveluja on saatavissa maakuntien päättämällä tavalla monikanavaisesti, ei pelkästään fyysisesti. Niiden kehittämiseksi painopistettä on ohjattava rahoituksellisuuteen.

Maakunnilla on oltava mahdollisuus sopia itse yhteistoiminnastaan muiden maakuntien kanssa.

Kuntien verotuksen rajoitukset eivät ole suotavia. Kuntien tehtävistä suoriutumiseksi on niiden itsehallinnon ja oman harkinnan pohjalta turvattava aito päätöksenteko tulorahoituksesta. Voimalaitoskuntien kiinteistöveron osuutta ei tule sisällyttää verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen. Kyse tässä on oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että voimalaitosvero kuuluu täysimääräisesti paikkakunnille, joille vesivoimalaitoksista on haittaa syntynyt.

Muutokseen liittyvät omaisuusjärjestelyt vaativat täsmennyksiä. Kunnille ei saa jäädä järjestelyjen takia kiinteistöriskiä. Kuntien omistamien kiinteistöjen vuokra-aika tulee olla vähintään 5 vuotta.

Liikenneasioiden hoito ja rahoitus liikennejärjestelmäsuunnittelun lisäksi on uudistuksen yhteydessä saavutettavuuteen, aluekehitykseen ja elinvoiman parantamiseen liittyvänä tehtäväkokon

Postiosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
PL 400
87070 Kainuu

Laskutusosoite:

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuu.fi
Puh. 08 61561

Y-tunnus

2496986-0

Pankki:

Iban:
FI08 8119 9710 0089 72
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus
0037249698602000

Internet

www.kainuu.fi